

HILDUR BETTY KRISTJÁNSDÓTTIR

RAUNFÆRNIMAT Í ALMENNRI STARFSHÆFNI Í SÍMEY

Hildur Betty Kristjánsdóttir

Í september 2014 hófst tilraunarverkefni í raunfærnimati í almennri starfshæfni á Eyjafjarðarsvæðinu í samstarfi við Vinnumálastofnun Norðurlands Eystra. Verkefnið stóð yfir í fimm mánuði eða til janúar 2015. Verkefnið féll undir IPA verkefni Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins, FA, *Þróun raunfærnimats til að efla starfshæfni fullorðinna með litla formlega menntun*. Símenntunarmiðstöð Eyjafjarðar hafði yfirumsjón með verkefninu. Markmið verkefnisins var að nálgast hóp atvinnuleitenda eldri en 25 ára með að lágmarki fimm ára starfsreynslu og meta þá á móti hæfniprepum 1.a, 1.b, 2. og 3.

AÐDRAGANDI OG UNDIRBÚNINGUR

Þróunarvinna í raunfærnimati í almennri starfshæfni hófst árið 2012 hjá Fræðslumiðstöð atvinnulífsins.

Markmiðið var að þróa hæfniviðmið fyrir almenna starfshæfni með tilliti til hæfnikrafna á vinnumarkaði og persónuhæfni einstaklingsins. Vinnuhópur var myndaður og voru þátttakendur aðilar frá samtökum launafólks, stéttarfélögum, fyrirtækjum, Vinnumálastofnun, Kvasi og FA. Hlutverk vinnuhópsins var að greina hæfniviðmið fyrir almenna starfshæfni, útbúa gátlista og verkfæri fyrir raunfærnimat, koma af stað tilraunarverkefni í raunfærnimati í almennri starfshæfni og meta tilraunaverkefnið að því loknu. Verðkönnun hjá FA var framkvæmd og varð niðurstaðan sú að Símenntunarmiðstöð Eyjafjarðar hefði umsjón með verkefninu.

Í maí 2014 var haldinn kynningarfundur fyrir Vinnumálastofnun Norðurlands eystra. Ákveðið var að í september yrði farið af stað með 20 manna hóp atvinnuleitenda í raunfærnimati í almennri starfshæfni. Náms- og starfsráðgjafar hjá SÍMEY tóku viðtöl við 36 atvinnuleitendur og kynntu fyrir þeim verkefnið og alls hófu 19 ferlið. Matsaðilar í verkefninu voru Valgeir Magnússon náms- og starfsráðgjafi hjá SÍMEY og Svanfríður Jónasdóttir, fyrrverandi bæjarstjóri Dalvíkurbyggðar.

Hildur Betty Kristjánsdóttir og Heimir Haraldsson náms- og starfsráðgjafar tóku 19 atvinnuleitendur í skimunarviðtöl til að leggja mat á hvort þeir ættu erindi í verkefnið. Mikilvægt var að sameiginlegur skilningur væri til staðar strax í byrjun verkefnisins á því hvað almenn starfshæfni væri. Með almennri

starfshæfni er átt við þá hæfni (leikni, viðhorf og breytni) sem einstaklingur þarf að búa yfir eða tileinka sér til þess að taka á virkan hátt þátt í samfélaginu, vera á vinnumarkaði, þróast í starfi og geta tekið að sér meira krefjandi störf.

Þátttakendum var gerð grein fyrir því hver ávinningur raunfærnimats í almennri starfshæfni væri en hún gengur út á að stuðla að aukinni velgengni á vinnumarkaði, draga fram styrkleika, að fá tækifæri til að efla þá þætti og styrkja það sem upp á vantar og bera styrkleika saman við kröfur í ákveðnum störfum. Eins að niðurstöður matsins gerðu atvinnuleitendum kleift að gera eigin hæfni sýnilega á vinnumarkaði til að auðvelda atvinnuleit og mögulegar ráðningar. Alls fóru 15 atvinnuleitendur í gegnum ferlið og var meðalaldur þeirra um 37 ár.

FRAMKVÆMD RAUNFÆRNIMATS Í ALMENNRI STARFSHÆFNI

Í fyrsta tíma var farið yfir framkvæmd raunfærnimats í almennri starfshæfni, þátttakendur fengu afhent tímaplan (mynd 1) og því næst fóru þeir í hópefli. Ákveðið var að hrista hópinn saman strax í byrjun þar sem fólk í honum átti eftir að vinna saman í verkefnavinnu, færnimöppugerð og greiningu á viðmiðum. Hópeflið gekk vel og þátttakendur voru ánægðir. Í öðrum tíma unnu þátttakendur í færnimöppunni og var mjög athyglisvert að fylgjast með þeim. Þeir voru áhugasamir og umræður sköpuðust á milli nemenda þegar þeir voru að staðsetja sig á þrep í gátlistunum og eins á hvaða hæfniprepi þeir áttu heima. Í þriðja tíma var haldið áfram við gerð færnimöppu og þátttakendur greindu eigin starfshæfni og grunnleikni en þessi atriði voru til mats:

Mynd 1 – Raunfærnimat í almennri starfshæfni.

Tímasetning	Kynningar	Aðilar
Skimun		
20. sept. – 31. okt.	Skimunarviðtöl	Heimir Haraldsson og Hildur Betty Kristjánsdóttir
HópaVinna 1 – viðmið kynnt – hópefli		
4. nóv. Kl. 09:00–13:00	Kynning á almennri starfshæfni, tilgangur matsins, kynning á hæfnirammaum og viðmiðin í matinu	Heimir Haraldsson og Hildur Betty Kristjánsdóttir, Valgeir Magnússon, Svanfríður Jónasdóttir, Kristín Björk Gunnarsdóttir
HópaVinna 2 – færnimappa og viðmið		
5. nóv. Kl. 09:00–12:00	Verkefnavinna, færnimöppugerð og greining á viðmiðum	Heimir Haraldsson og Hildur Betty Kristjánsdóttir
HópaVinna 3 – færnimappa og viðmið		
7. nóv. Kl. 09:00–12:00	Færnimöppugerð, greining á eigin færni í tengslum við viðmið	Heimir Haraldsson og Hildur Betty Kristjánsdóttir, Valgeir Magnússon
HópaVinna 4 – færnimappa og viðmið		
10. nóv. Kl. 09:00–12:00	Færnimöppugerð, greining á eigin færni í tengslum við viðmið	Heimir Haraldsson og Hildur Betty Kristjánsdóttir, Valgeir Magnússon, Svanfríður Jónasdóttir
HópaVinna 5 – Sjálfsmat		
11. nóv. Kl. 09:00–12:00	Sjálfsmatsform fyllt út. Kynning á matsferli og matsaðferðum.	Heimir Haraldsson og Hildur Betty Kristjánsdóttir, Valgeir Magnússon, Svanfríður Jónasdóttir
Mat		
17. nóv.– 12. des.	Matsamtöl samkvæmt skipulagi	Heimir Haraldsson og Hildur Betty Kristjánsdóttir, Svanfríður Jónasdóttir og Valgeir Magnússon
Niðurstöður		
16. des 09:00–11:00	Kynning á niðurstöðum	Heimir Haraldsson og Hildur Betty Kristjánsdóttir, Svanfríður Jónasdóttir og Valgeir Magnússon
Viðurkenning/útskrift		
18. desember	Niðurstöður formlega afhentar	
Ráðgjöf		
5. jan. – 19. jan. 2015	Samtal um niðurstöður, næstu skref	Heimir Haraldsson og Hildur Betty Kristjánsdóttir

Persónuleg hæfni. Viðhorf, leikni og breytni sem eykur möguleika einstaklings til vaxtar og þroska

- Aðlögunarhæfni
- Ábyrg nýting
- Mat og úrlausnir
- Starfsþróun og færniefling
- Söfnun og úrvinnsla upplýsinga
- Vinnusiðferði og gildi
- Jafnréttisvitund
- Öryggisvitund

Samstarfshæfni. Það sem þarf til að geta lagt sitt af mörkum fyrir heildina til að árangur náist

- Árangursrík samskipti
- Samvinna
- Skipulag og áætlanir

Grunnleikni. Leikni sem er undirstaða frekari hæfniuppbyggingar

- Lestur/læsi
- Ritun
- Talnaskilningur
- Upplýsingatækni

Mynd 2 – Árangursrík samskipti.

(Interactive Communication) Greinir og tekur á eigin þörf fyrir símenntun og þróun til að bæta frammistöðu í starfi.

Prep 1.a	Prep 1.b	Prep 2	Prep 3
Fylgir gildandi/viðurkenndum samskiptareglum	Hlustar og setur upplýsingar fram á skýran hátt	Stuðlar að tjáskiptum við aðra	Aðlagar tjáskipti
<ul style="list-style-type: none"> Fer eftir settum starfsreglum um samskipti og framkomu. Bregst á jákvæðan hátt við leiðsögn um framkomu. Hlustar og svarar á viðeigandi hátt í daglegum samskiptum. Tekur við og fylgir eftir einföldum umskilaboðum og fyrirmælum. 	<ul style="list-style-type: none"> Hlustar á fordómalausan hátt. Setur upplýsingar og staðreyndir fram á skýran hátt með viðeigandi orðalagi. Leitar upplýsinga eftir þörfum. Deilir upplýsingum fúslega þegar þær geta komið að notum. Tjáir sig heiðarlega, með virðingu og nærgætni. 	<ul style="list-style-type: none"> Ber virðingu fyrir skoðunum annarra og hefur það til hliðsjónar í eigin tjáskiptum. Biður um útskýringu ef skilur ekki það sem aðrir eru að segja, t.d. spyr eða endursegir til að fá staðfestingu á réttum skilningi. Kallar eftir viðbrögðum eða endurgjöf á því sem sagt hefur verið. Á opin og heiðarleg tjáskipti við aðra. Er sjálfum sér samkvæmur í tjáskiptum við aðra. Sýnir frumkvæði í samskiptum. 	<ul style="list-style-type: none"> Aðlagar tjáskipti sín að ólíkum viðmælendum (t.d. varðandi innihald og málfar). Fylgist með eigin tjáskiptum og tjáskiptum annarra (t.d. líkamstjáníngu, svipbrigðum og raddblæ) til að meta hvernig skilaboð komist sem best til skila og aðlagar eigin tjáskipti að aðstæðum. Tjáir sig á jafn áhrifaríkan hátt við ólíka viðmælendur og við ólíkar aðstæður (t.d. við yfirmenn, samstarfsmenn eða viðskiptavini). Setur sig í spor annarra og leggur sig fram við að skilja stöðu þeirra; ástæður, tilfinningar og áhyggjuefni. Tjáir sig á árangursríkan hátt við erfiðar aðstæður. Heldur ró sinni í samskiptum við erfiða einstaklinga.

Matslistarnir voru þannig uppbyggðir að þátttakendur mátu sig á móti hæfniprepum (mynd 2) 1.a, 1.b, 2. og 3. og eftir því sem þátttakendur merktu sig ofar var gert ráð fyrir að viðkomandi hefði meiri hæfni á því sviði. Á meðan á ferlinu stóð voru náms- og starfsráðgjafar og matsaðilar til staðar fyrir þátttakendur þegar þeir voru að vinna verkefni.

MATSVIÐTALIÐ

Matsviðtölin fóru fram í nóvember og desember í SÍMEY og tók hvert viðtal um tvær klukkustundir. Matsaðilar voru vel undirbúnir og fengu þátttakendur meðal annars raundæmi í viðtalinu til að leysa. Segja má að matsviðtalið hafi minnt á atvinnuviðtal þar sem þátttakandinn fékk tækifæri til að segja frá reynslu sinni af vinnumarkaði og persónulegri færni. Augljóst var að undirbúningur þátttakenda fyrir matsviðtalið skilaði sér og oft og tíðum sögðu þeir frá upplifun sinni af ferlinu. Almenn ánægja var á meðal þátttakenda, náms- og starfsráðgjafa og matsaðila. Niðurstöður matsins

dreifðust að mestu leyti á 2. og 3. hæfniprep. Þátttakendur fengu niðurstöður sínar á eftirfarandi hátt (mynd 3 og 4).

Náms- og starfsráðgjafar og matsaðilar fylgdu þátttakendum í gegnum ferlið og leiðbeindu þeim í kjölfarið um næstu skref. Það sem mætti bæta við ferlið væri vinnustaðarnám að loknu raunfærnimati í almennri starfshæfni. Þar fengi atvinnuleitandi tækifæri til að fara út á vinnumarkaðinn í starfsþjálfun í ákveðinn tíma.

Í LOKIN

Frá því að verkefninu lauk hafa aðstæður einstaklinganna breyst til batnaðar. Í byrjun febrúar 2015 voru sex einstaklingar komnir út á vinnumarkaðinn, fjórir í nám hjá SÍMEY og tveir í nám við Verkmennaskólann á Akureyri. Í lok ágúst 2015 voru 13 á vinnumarkaði og tveir enn í atvinnuleit. Segja má að raunfærnimatið hafi skilað sér til einstaklingsins, það að veita honum tækifæri og máta sig við viðmið um almenna starfshæfni gaf honum aukið sjálfstraust. Að geta sagt frá

eigin styrkleikum og veikleikum í lífi og starfi krefst mikillar sjálfsskoðunar. Raunfærnimat í almennri starfshæfni er frábær leið til að nálgast atvinnuleitendur á þeirra forsendum. Þetta er verkfæri sem hægt er að nýta sér fyrir atvinnulífið, atvinnuleitendur, sveitarfélögin og alla þá sem vilja staðsetja hæfni sína á vinnumarkaði.

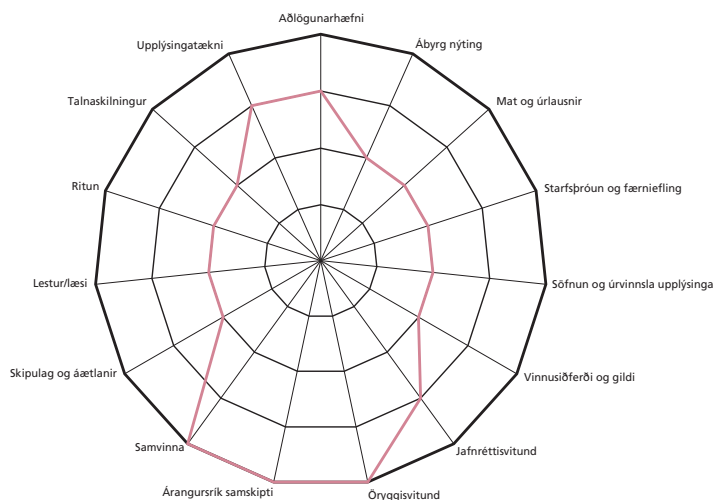
UM HÖFUNDINN

Hildur Betty Kristjánsdóttir er verkefnastjóri og náms- og starfsráðgjafi hjá Símenntunarmiðstöð Eyjafjarðar á Akureyri. Hún hefur lokið BEd-prófi í grunnskólafræðum, og MEd-prófi í stjórnun menntastofnana. Hún leggur stund á doktorsnám í námi fullorðinna með áherslu á raunfærnimat við Háskóla Íslands. Hildur Betty hefur kennt í skólum á leikskóla- og grunnskólastigi en síðustu ár hefur hún starfað við verkefnastjórn, kennslu og ráðgjöf í fullorðinsfræðslu.

ABSTRACT

An experimental project in validation of employability skills in the Eyjafjörður region began in September 2014 in cooperation with the Directorate of Labour Northeast Iceland. The project lasted five months, or until January 2015. The project was part of the IPA project of the Education Training and Service Centre (ETSC): Development of validation for enhancing the competence of adults with limited formal education. SÍMEY, the Lifelong Learning Centre of Eyjafjörður was in charge of the project. The aim of the project was to approach a group of job applicants older than 25 with minimum five years of work experience and assess them with regard to employability levels 1.a, 1.b, 2. and 3.

Mynd 3 – Dæmi um niðurstöður einstaklings úr raunfærnimati á almennri starfshæfni.

Raunfærnimat - almenn starfshæfni

Hér vottast að:
Jón Jónsson kt. xxxxxx-xxxx

hefur lokið raunfærnimati í almennri starfshæfni sem fór fram hjá SÍMEY á Akureyri

Við raunfærnimatið var fylgt ákvæðum reglugerðar framhaldsfræðslu, no. 1163/2011. Matsferlið fór fram á tímabilinu 15. sept. - 30. nóvember 2014.

Samantekt á niðurstöðu:

Jón er með mikla reynslu úr atvinnulífinu. Hann hefur ágæta samstarfshæfni og getur bæði unnið sjálfstætt, í hóp og skipulagt verk hóps. Hann hefur leitað uppi námstækifæri, bæði til að styrkja sig persónulega og fyrir atvinnulífið. Hann hefur ríka tilfinningu fyrir öryggismálum og lagar eigin framkomu að viðurkenndum viðhorfum um jafnrétti og fjölbreytileika.

Jón hefur ágæta grunnfærni. Það mundi styðja hann við að ná markmiðum sínum að styrkja sig enn frekar með símenntun á sviðum sem tengjast félagslegu starfsumhverfi.

Niðurstöður matsins voru byggðar á eftirfarandi matsaðferðum: Viðtölum, lausn á einstaklings- og hópverkefnum, sjálfsmati, lausn á raundæmum og matssamtölum við fagaðila.

Dagsetning: _____

Undirskrift matsaðila: _____

Fyrir hönd matsstofnunar: _____

